

ФІНАНСОВИЙ КОНТРОЛЬ ЗА СТРАХОВИМИ КОМПАНІЯМИ FINANCIAL CONTROL FOR INSURANCE COMPANIES

УДК 336

Алескерова Ю.В.

д.е.н., старший науковий співробітник,
доцент кафедри фінансів, банківської
справи та страхування
Вінницький національний аграрний
університет

Астапкевич А.О.

магістр
Вінницький національний аграрний
університет

У статті досліджено фінансовий контроль за страховими компаніями. Проаналізовано різні дослідження, проведені науковцями-фінансистами України у цьому напрямі. Надано характеристику контролю та його проведення у страхових компаніях України. Показано сутність контролю як функції менеджменту. Доведено, що ефективно управління ресурсами у страховій організації не є можливим без вирішення завдань, в основі яких лежать результати контролю й аудиторські висновки, таких як планування, формування збалансованого страхового портфеля, тарифікація оцінки достатності страхових резервів, формування інвестиційного портфеля, моніторинг та оцінювання фінансового стану страховика. Формування страхового портфеля розглянуто з позиції актуаріїв за оцінюванням фінансових зобов'язань страховика.

Ключові слова: фінансовий контроль, страхова компанія, менеджмент, аудит, планування, функції, Україна, стратегія.

В статье исследован финансовый контроль над страховыми компаниями. Про-

анализированы разные исследования, проведенные учеными-финансистами Украины в этом направлении. Предоставлена характеристика контроля и его проведения в страховых компаниях Украины. Показана сущность контроля как функции менеджмента. Доказано, что эффективное управление ресурсами в страховой организации не является возможным без решения заданных, в основе которых лежат результаты контроля и аудиторские выводы, таких как планирование, формирование сбалансированного страхового портфеля, тарификация оценки достаточности страховых резервов, формирование инвестиционного портфеля, мониторинг и оценивание финансового состояния страховщика. Формирование страхового портфеля рассмотрено с позиции актуариев по оцениванию финансовых обязательств страховщика.

Ключевые слова: финансовый контроль, страховая компания, менеджмент, аудит, планирование, функции, Украины, стратегия.

The financial control over insurance companies is investigated. It is disclosed, various researches in this area by scientists-financiers of Ukraine. The characteristic of control and its carrying out and realization in insurance companies of Ukraine is analyzed. Successful operation of an insurance organization is achieved through effective control, which allows managers to obtain the information necessary for making managerial decisions. The control provides an assessment of the real situation and creates the preconditions for making changes to the planned indicators of the development of insurance business. It is one of the management tools for making managerial decisions that ensure the uninterrupted functioning of the insurer. Through control, the goals and objectives of both the long-term perspective and operational management are achieved. Control is the collection, processing and analysis of information on the actual results of insurance business, comparing them with planned indicators, identifying deviations and their causes, developing the measures necessary to achieve the goals. The control is accompanied by the establishment and use of standards and criteria. The purpose of the preliminary control is to determine the conditions that may prevent the implementation of the business process, preventing deviations. Current control plays a role of feedback and is aimed at preventing deviations when performing a planned task. It can be continuous or selective. The final control is carried out after the completion of the assignment and is aimed at determining the degree of correspondence between the planned and actually achieved indicators. The disadvantage of final control is low efficiency. The essence of control as a function of management is shown. It is proved that effective management of resources in an insurance organization is impossible without solving problems, based on which the results of control and audit findings are used, as well as the formation of an insurance portfolio are also considered from the standpoint of actuaries in assessing the financial obligations of the insurer; effective management of the resources of the insurer is impossible without solving the following tasks, based on which the results of internal control are used: planning, forming a balanced insurance portfolio, pricing assessment of the adequacy of insurance reserves, formation of an investment portfolio, monitoring and evaluation of the insurer's financial status.

Key words: financial control, insurance company, management, audit, planning, functions, Ukraine, strategy.

Постановка проблеми. Економічні перетворення, що відбуватимуться в Україні, мають бути спрямовані на реформування адміністративних засобів створення ефективного господарського механізму, адекватного ринковим відносинам, та управління ним.

Такі перетворення докорінно змінюють механізм системи внутрішнього фінансового контролю, рівень організації контрольного процесу підприємств. Загальновідомо, що за ступенем того, як підприємство рухається до запланованих цілей, воно постійно має відстежувати проміжні результати діяльності, контролювати зміни у внутрішньому та зовнішньому середовищі. Підтвердження того, чи досягло підприємство поставленої мети,

здійснюється за допомогою системи внутрішнього контролю.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Слід зауважити, що проблеми страхового нагляду в Україні вивчені недостатньо. Інструменти державного регулювання страхування, страхової діяльності, страхового ринку, страхового посередництва найчастіше розглядаються крізь призму державного нагляду з боку відповідного вповноваженого органу.

Так, О. Козьменко зазначає, що державне регулювання розвитку страхового ринку України в контексті сталого зростання має здійснюватися шляхом реформування системи державного нагляду за страховим ринком відповідно до вимог міжна-

родних директив платоспроможності страхових організацій Solvency I і Solvency II, які передбачають обґрунтування основних напрямів стратегії розвитку регіонального ринку, внутрішнього національного ринку та його інтеграцію в зовнішній страховий ринок [6, с. 25].

Окремі дослідження присвячені вивченню світового досвіду здійснення нагляду за страховими компаніями (зокрема, О. Сенченко [8]); у низці праць розкриваються вимоги Solvency II та особливості їх застосування учасниками вітчизняного страхового ринку (наприклад, Н. Внукової, С. Ачкасової [9]). Водночас досліджень щодо оцінювання основних методів та інструментів страхового нагляду, які використовуються відповідним уповноваженим органом в Україні, бракує.

Постановка завдання. Метою статті є аналіз організації фінансового контролю в Україні та визначення особливостей основних інструментів контролю, які застосовуються до вітчизняних страхових компаній.

Виклад основного матеріалу дослідження. Успішне функціонування страхової організації досягається за рахунок ефективного контролю, що дає змогу менеджерам отримати інформацію, необхідну для прийняття управлінських рішень. Контроль забезпечує оцінювання реальної ситуації, створює передумови для внесення змін у заплановані показники розвитку страхового підприємства. Він є одним з інструментів менеджменту з вироблення управлінських рішень, що забезпечують безперебійне функціонування страховика. За допомогою контролю досягаються цілі та виконуються завдання як довгострокової перспективи, так й оперативного менеджменту.

Контроль – це збирання, оброблення й аналізування інформації про фактичні результати страхового підприємства, порівняння їх з плановими показниками, виявлення відхилень та їх причин, розроблення заходів, необхідних для досягнення поставлених цілей. Здійснення контролю супроводжується встановленням та використанням стандартів і критеріїв.

Метою попереднього контролю є визначення умов, які можуть перешкодити виконанню бізнес-процесу, попередження відхилень. Поточний контроль відіграє роль зворотного зв'язку та спрямований на попередження відхилень під час виконання планового завдання. Він може бути суцільним або вибіркоvim. Заключний контроль проводиться після закінчення виконання завдання, спрямований на визначення ступеня відповідності між запланованими та реально досягнутими показниками. Недоліком заключного контролю є низька оперативність.

Контроль як функція менеджменту зводиться до контролю планів, повноважень персоналу, документального оформлення бізнес-процесів.

Процедура контролю – це послідовність дій, що включає вироблення критеріїв та стандартів, зіставлення з ними реальних результатів, прийняття необхідних коригувальних дій. Стандарти передбачають конкретні параметри страхового підприємства, зміни, які піддаються вимірюванню, а також співвідносяться з цілями, завданнями, тактикою, стратегією.

Чим чіткіше зв'язок між цілями підприємства та стандартами, що застосовуються для контролю, тим вище ймовірність того, що процес контролю зрозумілий структурним підрозділам. У процесі коригування можуть змінюватися цілі, переглядаються плани, перерозподіляються завдання менеджерів окремих підрозділів.

Контроль дає змогу виявити найбільш перспективні напрями, сконцентрувати зусилля менеджменту на вигідних бізнес-процесах. Це засіб діагностики управлінських рішень, виражений в конкретних діях вказівках топ-менеджерів, що адекватно сприймаються виконавцями. Контроль дає змогу оцінити ступінь сприйняття виконавцем отриманої інформації, стимулювати персонал та зробити висновки щодо ефективності застосовуваних стимулів. Контроль є засобом адміністративного впливу на персонал, зокрема на менеджерів, які можуть навмисне діяти всупереч вимогам топ-менеджера, а також дає змогу виявити факти небажаної поведінки персоналу страхової організації.

Ефективне управління ресурсами у страховій організації не є можливим без вирішення таких завдань, в основі яких використовуються результати контролю та аудиторські висновки:

- стратегічне й оперативне планування діяльності;
- оцінювання поточного фінансового стану страхової організації загалом та її структурних підрозділів (центрів фінансової відповідальності) зокрема;
- коригування планів в разі зміни умов страхової та інвестиційної діяльності;
- оптимальний розподіл фінансового потенціалу під час побудови інвестиційного портфеля;
- аналіз фінансових показників страхового портфеля за минулий звітний період, в поточний момент часу та прогнозування;
- обґрунтування раціональної ціни страхових продуктів через страхові тарифи.

Завдання планування.

В умовах ринкових відносин необхідна стратегія, яка охоплює всі аспекти діяльності, зокрема надходження та виплати по страховій та пере-страховій діяльності, інвестиційну політику, розвиток регіональної мережі продажів страхових продуктів, податкову політику, розподіл прибутку. Стратегія забезпечує відповідність фінансово-економічних можливостей страхової організації

умовам страхового ринку. Для страхового менеджменту в основу завдань планування покладене розроблення ефективної стратегії та бізнес-плану на прогностичний період.

Під час формування фінансових результатів значимою є стохастична складова, тому короткострокове планування доходів та витрат може проводитись на основі пропорційних залежностей. Ця методика спирається на такі характеристики, як взаємозв'язок (наприклад, узгоджена зміна окремих елементів) та інерційність (наприклад, відсутність різких коливань економічних показників). Найбільш важливим показником щодо характеристики діяльності страховика є передбачуваний збір страхових премій за видами страхової діяльності, який використовується для визначення прогностичних значень інших показників, оскільки вони «прив'язуються» до базового показника за допомогою пропорційних залежностей.

Завдання формування збалансованого страхового портфеля, що динамічно розвивається в сукупності страхових договорів, полягає в тому, що він має володіти властивостями статистичної та структурної однорідності, рівноваги та стабільності. Під час контролювання досліджуються формування та використання фінансових коштів страхової організації у звітному періоді відповідно до встановлених законами та нормативними актами.

Стратегія розвитку страхового ринку України на 2012–2021 роки (далі – Стратегія) розроблена відповідно до статті 27 Закону України «Про фінансові послуги та державне регулювання ринків фінансових послуг». Стратегія спрямована на забезпечення прозорості та передбачуваності державної політики щодо страхового ринку, координацію діяльності владних та недержавних інститутів, учасників страхового ринку.

Стратегія є складовою частиною середньострокових програм соціально-економічного розвитку держави, формулює особливості (мету, основні завдання та заходи для їх виконання) державної політики щодо страхового ринку на найближчу перспективу.

Реалізація Стратегії має покращити якість страхового ринку, стати значним кроком на шляху впровадження в Україні ефективних механізмів управління ризиками державою та приватними особами, створити належну взаємодію держави та страхового ринку в разі відшкодуванні збитків від стихійних явищ та катастроф, зменшити негативний вплив їх наслідків з використанням інституту страхування, забезпечити формування потужного джерела внутрішніх довгострокових інвестицій для сталого інноваційного розвитку економіки України. Водночас для сучасної України важливою є діяльність страхових компаній щодо зниження рівня соціальних ризиків, заповнення прогалів, які утворилися в результаті зниження

ролі держави в соціальному забезпеченні громадян, а також стосовно зв'язування та інвестування в українські активи довгострокового консервативного ресурсу.

Питання формування страхового портфеля розглядаються також з позиції актуаріїв за оцінюванням фінансових зобов'язань страховика.

Актуарна діяльність щодо оцінювання збалансованості страхового портфеля є доповненням до аудиторської діяльності з перевірки відображення бізнес-процесів під час формування страхового портфеля, а також є його математичним обґрунтуванням. Для вирішення низки аудиторських питань щодо актуарної діяльності необхідно поєднати роботу аудиторів та актуаріїв.

Взаємозв'язок підходів актуарія та аудитора до проблеми формування страхового портфеля представлено в табл. 1.

Складовими елементами бізнес-процесу страхової компанії є страховий портфель, страхові резерви, страхові виплати, фінансовий результат страхового підприємництва. Одними з показників, які формують страховий портфель з позиції аудитора, є страхові внески, які складають:

- в брутто-сумі (дохід від операції страхування);
- в нетто-сумі (страхові внески за вирахуванням навантаження, тобто страхові резерви як сукупні зобов'язання страховика по відшкодуванню збитку у вигляді страхових виплат).

Під час перевірки формування страхового портфеля об'єктами аудиту є страхові внески (брутто-внески), страхові резерви (нетто-внески).

Розмір індивідуальних зобов'язань перед страхувальниками виражається через страхові суми, однак безпосереднім об'єктом аудиту вони не є, оскільки в бухгалтерському обліку не відображаються, а використовуються під час оцінювання оптимальної структури страхового портфеля.

Об'єктом аудиту формування страхового портфеля є матеріали бухгалтерського обліку та звітності, що відображають формування страхового портфеля, наприклад бізнес-процеси під час обліку грошових коштів, зокрема страхових внесків у касі та на розрахункових рахунках, розрахунку зі страховими агентами, страхувальниками щодо надходження або повернення страхових внесків.

Метою аудиту під час формування страхового портфеля є висловлення думки про достовірність відображення в бухгалтерському обліку та звітності бізнес-процесів під час формування страхового портфеля. Аудитор досліджує такі показники страхового портфеля, як страхові внески, страхові суми. Відомості про страхові суми містяться в аналітичному обліку формування страхового портфеля. Вирішується питання ступеня збалансованості страхового портфеля, його впливу на

Таблиця 1

Особливості актуарної та аудиторської діяльності під час формування страхового портфеля

Основні підходи	Особливості актуарної діяльності	Особливості аудиторської діяльності
Мета	Формування збалансованого страхового портфеля.	Перевірка достовірності відображення бізнес-процесів під час формування страхового портфеля в бухгалтерському обліку.
Задачі	Визначення ймовірності настання страхового випадку; розрахунок страхових тарифів; розрахунок розміру страхових резервів; прогнозування майбутніх надходжень страхових внесків та страхових виплат; розрахунок ймовірності розорення страховика; оцінювання відповідності страхових зобов'язань активам та майбутнім надходженням страховика.	Перевірка нормативно-правового забезпечення, його використання під час формування страхового портфеля; перевірка достовірності відображення бізнес-процесів формування страхового портфеля в бухгалтерському обліку та звітності; перевірка ступеня оптимальності структури страхового портфеля на основі аналізу та його впливу на фінансову стійкість, платоспроможність страховика.
Джерела інформації для прийняття рішень	Статистична звітність, статистичні матеріали.	Установчі документи, бухгалтерська та статистична звітність, первинні документи тощо.
Документ по результатам діяльності	Математичне обґрунтування формування збалансованого страхового портфеля.	Аудиторський висновок про достовірність ведення бухгалтерського обліку та звітності щодо формування страхового портфеля.

фінансову стійкість, платоспроможності, ймовірності банкрутства страховика.

Завдання тарифікації.

Основним джерелом формування фінансових ресурсів страховика є надходження страхових внесків, обсяг яких залежить від кількості укладених договорів страхування, величини страхових сум та розмірів страхових тарифів. Розрахунок тарифної ставки проводиться за кількома етапами, на кожному з яких актуарій визначає відповідні частини бруто-ставки, такі як основна частина, ризикова надбавка, навантаження. Завершальним етапом є оцінювання максимального та мінімального розміру застосовного страхового тарифу. Увага менеджерів звертається на мінімальне значення, оскільки заниження страхових тарифів спричиняє зниження надходжень від страхової діяльності, недостатність коштів страхового фонду для забезпечення майбутніх страхових виплат в разі настання страхових випадків. Вирішення завдання тарифікації полягає в оперативному контролі та оцінюванні достатності застосовуваних страхових тарифів.

Завдання оцінювання достатності страхових резервів.

Страхові резерви за своїм характером є кредитним капіталом, тому можна стверджувати, що їх великий розмір говорить про фінансову стійкість страховика за умови їх оптимального розміщення та дотримання пропорції з обсягом власних коштів. Страхові резерви повинні бути адекватні зобов'язанням за договорами страхування. У Стратегії зазначено, що необхідно посилити контроль за виконанням страховиками своїх зобов'язань, при цьому особлива увага повинна бути приділена тим страховим організаціям, в яких частка незадоволених претензій велика, виявлені факти необґрунтованості відмов у страхових

виплатах та порушень термінів страхових виплат. Вирішення завдання оцінювання достатності страхових резервів має ґрунтуватись на аналізі зобов'язань страховика, бути результатом обґрунтованих математичних розрахунків.

Завдання формування інвестиційного портфеля полягає в досягненні оптимального поєднання між ризиком та прибутковістю для інвестора-страховика, що забезпечує високу рентабельність вкладень, що дає змогу зберегти реальну вартість вкладених коштів протягом часу інвестування, а за потреби мати можливість легко реалізувати розміщені активи. У цьому полягає сутність управлінських рішень менеджерів та завдань формування оптимального варіанта інвестиційного портфеля з використанням алгоритму. Завдання оптимізації інвестиційного портфеля страховика може вирішуватися в одній з таких постановок:

- максимізувати прибутковість за заданих обмежень на величину показника ризикованості інвестиційного портфеля;

- мінімізувати величину показника ризикованості за заданих обмежень на прибутковість портфеля за умови виконання нормативних вимог та методичних рекомендацій Мінфіну.

Методика оптимізації розміщення страхових резервів та власних коштів страховика передбачає формування безлічі альтернативних варіантів побудови інвестиційного портфеля, вибору найкращого.

Завдання моніторингу та оцінювання фінансового стану.

Збирання, аналізування інформації про зовнішнє середовище діяльності (моніторинг зовнішніх факторів) та поточний фінансовий стан (моніторинг внутрішніх чинників) є одними з основних функцій менеджерів страхової організації. Інструментом, що дає змогу контролювати фінансові результати, є плани.

**Взаємозв'язок завдань страхового менеджменту
з матеріалами фінансового контролю за страховою діяльністю**

Завдання страхового менеджменту	Інформація контролю для вирішення завдань страхового менеджменту
Фінансове планування	Законність розрахунку частини прибутку в розпорядженні страховика; правильність розподілу прибутку та законність виплат з чистого прибутку; правильність визначення оподатковуваних баз для розрахунку податків.
Формування збалансованого страхового портфеля	Відповідність надання видів страхових послуг дозволенним ліцензією; правильність складання юридичного оформлення й обліку договорів страхування; правильність здійснення та обліку операцій зі страхування, співстрахування, перестрахування.
Оцінювання достатності страхових резервів	Правильність ведення журналу обліку договорів, що укладаються, повнота та достовірність записів; обґрунтованість і правильність відображення в обліку комісійних винагород, розрахунків зі страховими агентами та брокерами; обґрунтованість відрахувань в резерв попереджувальних заходів; правильність вибору методів формування страхових резервів.
Формування інвестиційного портфеля	Правильність обліку довгострокових інвестицій; відповідність розміщення страхових резервів умовам, передбаченим в Правилах Про затвердження Змін до Правил формування, обліку та розміщення страхових резервів за видами страхування, іншими, ніж страхування життя, які затверджені Розпорядженням від 14 грудня 2005 року № 5117.
Моніторинг та оцінювання фінансового стану	Правильність обліку доходів та витрат страховика; повнота й обґрунтованість включення сум до складу доходів та витрат; правильність розрахунку виручки від страхових операцій; правильність відображення на рахунках фінансових результатів; правильність визначення фінансового результату за звітний період; повнота обчислених податків; дотримання податкового календаря.

В основі контролювання та оцінювання поточного фінансового стану на певний момент лежить порівняння фактичних значень параметрів, що характеризують фінансову стійкість, з плановими. Оцінювання фінансового стану пропонує розрахунки показників фінансової діяльності за минулі періоди та прогнози тенденцій розвитку, зроблені експертом, що володіє необхідними знаннями, рівнем кваліфікації в галузі страхового менеджменту. У табл. 2 показано взаємозв'язок завдань страхового менеджменту з матеріалами внутрішнього контролю.

Висновки з проведеного дослідження. Таким чином, можна зробити такі висновки:

- для формалізації бізнес-процесів у страховій організації необхідно мати служби внутрішнього контролю;
- успішне функціонування страхової організації досягається за рахунок ефективного контролю, що дає змогу менеджерам отримати необхідну інформацію для прийняття управлінських рішень;
- використовуються різні форми, види й методи внутрішнього контролю;
- вимогами до ефективності внутрішнього контролю є відповідність стратегії, необхідність результативності, системності, адаптивності, оптимальності, економічності;
- ефективне управління ресурсами страховика не є можливим без вирішення таких завдань, в основі яких лежать результати внутрішнього контролю, як планування, формування збалансованого страхового портфеля, тарифікація оцінки

достатності страхових резервів, формування інвестиційного портфеля, моніторинг та оцінка фінансового стану страховика.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Алескерова Ю., Сідак О. Управління капіталом страхових компаній. *Інфраструктура ринку*. 2018. Вип. 18. С. 300–306.
2. Алескерова Ю., Вільчинська Н., Житкевич Д. Перестрахування майна підприємства. *Причорноморські економічні студії*. 2018. Вип. 26. Ч. 2. С. 81–84.
3. Алескерова Ю., Черній О. Розвиток інноваційної діяльності в страхових компаніях України. *Інфраструктура ринку*. 2018. Вип. 20. С. 208–213.
4. Майборода О. Управління фінансовими потоками підприємства : дис. ... канд. екон. наук : спец. 08.04.01. Суми, 2006. 244 с.
5. Курбатов О. Финансовая логистика в коммерческих банках. *Логистика*. 2010. № 4. С. 123–127.
6. Козьменко О. Страховий ринок України: стратегія функціонування в контексті сталого розвитку : автореф. дис. ... докт. екон. наук : спец. 08.00.08 «Гроші, фінанси і кредит» ; НАН України, Ін-т економіки промисловості. Донецьк, 2009. 32 с.
7. Михальський В. Роль фінансового ринку в економічному розвитку реального сектора економіки : монографія. Київ, 2007. 296 с.
8. Сенченко О. Світовий досвід в організації проведення нагляду за фінансовою сферою. *Актуальні проблеми економіки*. 2010. № 7. С. 42–47.
9. Внукова Н. Адаптація вимог Solvency II до умов функціонування страхового ринку України. *Фінанси України*. 2013. № 9. С. 76–82.

10. Про фінансові послуги та державне регулювання ринків фінансових послуг : Закон України від 12 липня 2001 року № 2664-III / Верховна Рада України. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2664-14> (дата звернення: 15.03.2019).

REFERENCES:

1. Aleskerova Yu., Sidak O. (2018) *Upravlinnya kapitalom strakhovikh kompaniy*. [Capital management of the insurance company]. *Infrastruktura rinku*. [Market infrastructure]. Vip. 18. S. 300–306 (in Ukrainian).
2. Aleskerova Yu., Vil'chins'ka N., Zhitkevich D. (2018) *Perestrakhuvannya mayna pidpriemstva*. [Reinsurance of the property of the enterprise]. *Prichornomors'ki ekonomichni studii*. [Black Sea Economic Studies]. Vip. 26. Ch. 2. S. 81–84 (in Ukrainian).
3. Aleskerova Yu., Cherniy O. (2018) *Rozvitok innovatsiynoi diyal'nosti v strakhovikh kompaniyakh Ukraini*. [Development of innovative activity of the insurance company of Ukraine]. *Infrastruktura rinku*. [Market infrastructure]. Vip. 20. S. 208–213 (in Ukrainian).
4. Majboroda O. (2006) *Upravlinnia finansovymy potokamy pidpriemstva : dys. ... kand. ekon. nauk : 08.04.01*. [Management of financial flows of the enterprise]. Sumy. 244 s. (in Ukrainian).
5. Kurbatov O. (2010) *Fynansovaia lohystryka v kommercheskykh bankakh*. [Financial logistics in commercial banks]. *Lohystryka*. [Logistics]. №. 4. S. 123–127 (in Russian).
6. Koz'menko O. (2009) *Strakhoviy rinok Ukraini: strategiya funktsionuvannya v konteksti stalogo rozvitu : avtoref. dis. na zdobuttya nauk. stupenya d-ra ekon. nauk : spets. 08.00.08 "Groshti, finansi i kredit"*; NAN Ukraini, In-t ekonomiki promislovosti. [Insurance market in Ukraine: the strategy of functioning in the context of sustainable development]. Donetsk. 32 s. (in Ukrainian).
7. Mikhal's'kiy V. (2007) *Rol' finansovogo rinku v ekonomichnomu rozvitku real'nogo sektora ekonomiki : monografiya*. [The role of the financial market in the economic development of the real sector of the economy]. K. 296 s. (in Ukrainian).
8. Senchenko O. (2010) *Svitoviy dosvid v organizatsii provedennya naglyadu za finansovoyu sferoyu*. [World experience in organizing supervision of the financial sector]. *Aktual'ni problemi ekonomiki*. [Actual problems of the economy]. Vol. 7. S. 42–47 (in Ukrainian).
9. Vnukova N. (2013) *Adaptatsiya vimog Solvency II do umov funktsionuvannya strakhovogo rinku Ukrainy*. [Adaptation of Solvency II requirements to the conditions of functioning of the insurance market in Ukraine]. *Finansi Ukrainy*. [Finance of Ukraine]. Vol. 9. S. 76–82.
10. *Pro finansovi poslugi ta derzhavne reguluvannya rinkiv finansovikh poslug : Zakon Ukrainy vid 12.07.2001 № 2664-III*. Rezhim dostupu: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2664-14> (application dated: 15.03.2019).

Aleskerova Yuliia Doctor of Economic Sciences, Senior Researcher,
Senior Lecturer at Department of Finance, Banking and Insurance
Vinnytsia National Agrarian University**Astapkevich Anastasia**Master
Vinnytsia National Agrarian University

FINANCIAL CONTROL FOR INSURANCE COMPANIES

Economic transformations that will take place in Ukraine should be aimed at reforming administrative controls and creating an effective economic mechanism that is adequate to market relations.

Such transformations radically change the mechanism of the system of internal financial control, the level of organization of the control process of enterprises. It is common knowledge that, as the company moves to its intended goals; it must constantly monitor interim results of its activities and monitor changes in the internal and external environment. Confirmation of whether the company achieved the goal is achieved through the system of internal control.

Successful operation of an insurance organization is achieved through effective control, which allows managers to obtain the information necessary for making managerial decisions. The control provides an assessment of the real situation and creates the preconditions for making changes to the planned indicators of the development of insurance business. It is one of the management tools for making managerial decisions that ensure the uninterrupted functioning of the insurer. Through control, the goals and objectives of both the long-term perspective and operational management are achieved.

Control is the collection, processing and analysis of information on the actual results of insurance business, comparing them with planned indicators, identifying deviations and their causes, developing the measures necessary to achieve the goals. The control is accompanied by the establishment and use of standards and criteria.

The purpose of the preliminary control is to determine the conditions that may prevent the implementation of the business process, preventing deviations. Current control plays a role of feedback and is aimed at preventing deviations when performing a planned task. It can be continuous or selective. The final control is carried out after the completion of the assignment and is aimed at determining the degree of correspondence between the planned and actually achieved indicators. The disadvantage of final control is low efficiency.

Control as a function of management is to control plans, authority of personnel, and documentary registration of business processes. The control procedure is a sequence of actions, including the development of criteria and standards, the comparison of real results with them, and the adoption of necessary corrective actions. Standards include specific parameters of insurance business, changes that are measurable and correlate with goals, objectives, tactics, and strategy.

Thus, we can draw the following conclusions:

- for the formalization of business processes in an insurance organization it is necessary to have internal control services;
- the successful functioning of the insurance organization is achieved through effective control, which allows managers to obtain the necessary information for the adoption of managerial decisions;
- various forms, types and methods of internal control are used;
- requirements for the effectiveness of internal control: compliance strategy, the need for effectiveness, systemic, adaptive, optimal, cost-effective;
- effective management of the resources of the insurer is impossible without solving the following tasks, based on which the results of internal control are used: planning, forming a balanced insurance portfolio, pricing assessment of the adequacy of insurance reserves, formation of an investment portfolio, monitoring and evaluation of the insurer's financial status.